

ЗАТВЕРДЖЕННЯ НОВОЇ РЕДАКЦІЇ СТРАТЕГІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

В. О. Паливода, головний консультант відділу нових викликів
центру зовнішньополітичних досліджень Національного інституту
стратегічних досліджень

12 травня 2020 р. Президент Республіки Польща Анджей Дуда затвердив нову редакцію Стратегії національної безпеки (далі – Стратегія), попередньо схвалену Радою міністрів РП.

Документи стратегічного характеру, які визначали напрямки розвитку національної безпеки, приймалися у Польщі у 1992 р., 2000 р., 2003 р., 2007 р. та 2014 р. Прийняття нової Стратегії очікувалось у березні 2020 р., однак через поширення пандемії коронавірусу проект документа був відкликаний для внесення до нього відповідних змін.

За своєю структурою та змістом (див. додаток) Стратегія концептуально не відрізняється від попередньої редакції, прийнятої у 2014 р. Водночас у цьому документі зафіксовані зміни останніх років у безпековому середовищі.

Стратегія констатує зростання кількості загроз та викликів різного роду для безпеки Польщі. Вперше найбільш серйозною загрозою названа неоімперська політика Російської Федерації, яка реалізується також з використанням військової сили. Наголошено, що агресія РФ проти Грузії, **незаконна анексія Криму та дії Кремля на сході України порушили основні принципи міжнародного права та підірвали «стовпи» європейської системи безпеки.**

Попередня редакції Стратегії у достатньо стриманому тоні визначала відносини Росії із Заходом як важливий фактор, що впливає на безпеку Польщі, регіону та Європи. Водночас вже тоді відновлення Росією статусу наддержави за рахунок свого оточення та посилення її конфронтаційної політики, зокрема з Україною (анексія Криму), розглядалося як негативний чинник для стану безпеки у регіоні.

Новим у Стратегії 2020 р. є **детальний опис дій Російської Федерації, які впливають на безпекове середовище.** Зокрема, зазначається, що РФ

інтенсивно розширює свій наступальний військовий потенціал, розвиває так звані «зони заборони доступу» у регіоні Балтійського моря та Калінінградської області, проводить масштабні військові навчання на основі сценаріїв, пов'язаних із конфліктом із країнами НАТО, зі швидкою передислокацією великих військових угруповань і навіть з імітацією використання ядерної зброї.

Також, за оцінкою авторів Стратегії, Росія здійснює діяльність гібридного характеру, яка несе в собі ризик виникнення конфлікту, що може розпочатися внаслідок швидкої ескалації у результаті випадкового інциденту, особливо збройного. Кремль здійснює широкі комплексні дії з використанням невійськових засобів (кібератаки, дезінформаційні акції) з метою дестабілізації структур західних країн та їхніх суспільств, інспірування протиріч між союзними країнами. У Стратегії робиться висновок, що РФ буде й надалі продовжувати політику підризу світопорядку, заснованого на міжнародному праві, задля відновлення статусу наддержави та повернення втрачених сфер впливу.

Риторика нинішньої Стратегії стосовно Росії кардинальним чином відрізняється від положень Стратегії, прийнятої у 2014 р. На той час зазначалося, що Польща дотримується позиції, згідно з якою її відносини з РФ та відносини НАТО-Росія і ЄС-Росія повинні розвиватися на основі повної поваги до міжнародного права, а також свободи вибору власного шляху розвитку, політичних та військових союзів.

У Стратегії закріплено нове положення про підтримку Польщею подвійної політики НАТО щодо РФ, яка полягає у посиленні стримування та оборони при одночасній готовності до діалогу на певних умовах.

Вперше у Стратегії звертається увага на загострення стратегічного суперництва між США, КНР та РФ, яке впливає на всю систему міжнародних відносин.

Стратегія передбачає внесення змін до **структури управління національною безпекою**, для чого буде створена відповідна інтегрована система. Вона використовуватиме наявні можливості існуючих систем управління кризовими ситуаціями та кібербезпекою. Координуватиме цю діяльність новостворений Комітет Ради міністрів, який має розробити закон про управління національною безпекою.

У Стратегії також вперше згадуються загрози гібридного характеру, у зв'язку з чим наголошується на необхідності адаптації національної системи управління кризовими ситуаціями до системи кризового реагування НАТО.

Для забезпечення безпечного функціонування держави та громадян в інформаційному просторі планується створити єдину систему стратегічної комунікації.

Важливою особливістю нової редакції Стратегії є **заплановане збільшення витрат на оборону до 2024 р. до рівня 2,5 відсотки ВВП**, що перевищує показник, який встановила штаб-квартира НАТО.

Стратегія ставить завдання щодо розбудови військ територіальної оборони (почали формуватися у 2017 р.) та посилення стійкості держави до загроз шляхом створення системи загальної оборони, що базується на зусиллях усієї нації.

У контексті розвитку стратегічного партнерства зі Сполученими Штатами Америки наголошується на важливому значенні розміщення ЗС США на території РП (розпочалося у 2017 р.), що посилює безпеку для самої Польщі, держав Балтії та членів НАТО, розташованих у південній частині Європи.

Стратегія визначає, що Польща буде поглиблювати двостороннє та регіональне співробітництво з ключовими європейськими партнерами, особливо у рамках «Бухарестської дев'ятки» (ініційований Польщею та Румунією формат співробітництва держав-членів НАТО з колишнього соціалістичного табору), Вишеградської групи (Польща, Чехія, Угорщина та Словаччина) та Веймарського трикутника (Німеччина, Франція та Польща).

У попередній редакції Стратегії зазначалося, що ключовими регіональними партнерами Польщі у сфері міжнародної безпекової політики є країни Веймарського трикутника та Вишеградської групи. Поява на першому місці «Бухарестської дев'ятки» свідчить про зміщення акцентів у цій сфері.

У Стратегії проголошено, що Польща буде вживати заходів для **зміцнення незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, Грузії та Республіки Молдова, підтримуючи прагнення цих країн до європейської та євроатлантичної інтеграції**, та брати участь у стабілізаційній діяльності у регіоні, зокрема, у рамках програми Східного партнерства ЄС.

Якщо у попередній редакції Стратегії Україна згадувалась лише один раз, то у нинішній Стратегії – двічі.

На підставі прийнятої Стратегії планується опрацювати низку документів щодо конкретних дій органів державної влади у контексті реалізації її положень. Ці документи, на відміну від Стратегії, матимуть закритий характер.

Додаток

Структура Стратегії національної безпеки Республіки Польща

ВСТУП.

БЕЗПЕКОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ.

ЦІННОСТІ, НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.

I «СТОВП»¹. БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯН.

Управління національною безпекою.

Життєстійкість держави та загальна оборона.

Збройні сили Республіки Польща.

Кібербезпека.

Інформаційний простір.

II «СТОВП». ПОЛЬЩА У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.

Північноатлантичний Альянс і Європейський Союз.

Двостороннє, регіональне співробітництво та співробітництво у глобальному вимірі.

III «СТОВП». ІДЕНТИЧНІСТЬ І НАЦІОНАЛЬНА СПАДЩИНА.

Національна ідентичність Республіки Польща.

Створення позитивного іміджу Польщі.

IV «СТОВП». СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК. ЗАХИСТ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА.

Здоров'я та охорона сім'ї.

Міграційна політика.

Економічна безпека.

Енергетична безпека.

Захист природного середовища.

Науковий та технологічний потенціал.

ЗАКІНЧЕННЯ.

---

1 У Стратегії використаний термін «Pillar» за прикладом термінології ЄС: Pillars of the European Union - «стовпи» або підвалини Європейського Союзу.